

Bragi Páll Sigurðarson (Island)

Básník, prozaik, narodil se v rybářské vesnici Stykkishólmur na severozápadě Islandu. Studoval tvůrčí psaní na Islandské univerzitě v Reykjavíku. Ve svém prozaickém debutu, románu *Austur* (2019, Východ), pojednává příběh dobře zaopatřeného třicátníka, kterému se postupně převrátí život vzhůru nohama a on z města utíká nejdřív na moře a pak na venkov. Hrdinova cesta prostorem se zároveň stává cestováním v čase, nazpátek do historie ostrova a k jeho tradicím. Zápletka Sigurðssonova posledního románu, *Arnaldur Indriðason deyr* (2021, Arnaldur Indriðason umírá), vychází ze situace, kdy je titulní postava, pojmenovaná po slavném islandském detektivkovi, zavražděna. Podezření padá na neúspěšného spisovatele kolegu. „Jako spisovatel si připadám nepoctivě, pokud nepracuju s tím, co prožívám, co si myslím, co se v mém životě odehrává,“ říká a přiznává, že s hlavním podezřelým svého románu má hodně společného.

úryvek z románu *Austur* přeložila Martina Kašparová

6

Zatímco jsem si ho honil, dál jsem přejížděl prstem po displeji doprava a doleva a byl čím dál neochvějnější a přesvědčený o tom, že teď je na mě, abych provozoval sex. Že jsem našel tu pravou cílovou skupinu.

Komunikace v reálném světě nikdy nebyla mou nejsilnější stránkou. Vždycky pro mě bylo snazší povídat si prostřednictvím technologií. V počítačových hrách a na diskuzních fórech jsem byl úplně jiný člověk. Obrazovka a klávesnice mi dodávaly sebedůvěru, které se mi nedostávalo, když jsem musel slova vytvářet ústy. Tohle moje digitální já se skvěle hodilo k nutkavému tápání na tinderu.

Po několika dnech mi konečně dala na oplátku lajk nějaká žena. Karen. O čtyřicet let starší než já. Sekretářka v advokátní kanceláři. Po několika sériích zpráv prostřednictvím aplikace jsme se rozhodli vyrazit na rande. Pozval jsem ji do restaurace Mořský sklípek. Bylo to hlavně proto, že mi ryby zrovna dvakrát nechutnaly, a tak jsem jich snědl teoreticky méně než jiných živočišných výrobků. Když jsem nervózní, projevuje se to většinou v bezuzdném jedení. Chtěl jsem na sebe vyzrát a pokusit se Karen představit co možná nejvychovanější verzi Eyvindura. Objednal jsem tříchodové menu pro dva. Vkusné a střídmé.

Když konečně nastal den D, po probuzení mi tak bušilo srdce, že mi nepřípadalo vyloučené, že dostanu infarkt. Moje první rande. Do čeho jsem se to sakra uvrtal? Zajímalo mě to vůbec? Bylo už pozdě z toho vycouvat? Trapné rozhovory na skutečném rande, které jsem si v bezpečném prostředí internetových konverzací nedokázal představit, se mi teď rozléhaly hlavou v nevyčerpatelných variacích. Nemluvě o všem tom trapném tichu, které mě, jak jsem věděl, čekalo.

Krátce po poledni jsem byl objednaný k holiči do kadeřnictví hned vedle autobusového nádraží Hlemmur. Pamatuju si, že máma se mnou chodila pokaždé ke stejnému holiči

v průmyslové zóně Skeifan, jenže už je tak starý, že se nedávno rozhodl skončit, a tak jsem si musel najít nového. Seděl jsem na židli, cukalo mi v noze a zíral jsem na stěnu před sebou, která byla pokrytá reprodukcemi starých obrazů, kresbami a výšivkami stavení s drnovou střechou. Bůh žehnej tomuto domu a vybledlé fotografie lidí, s nimiž jsem nedokázal navázat kontakt. Každý centimetr čtvereční byl využitý na maximum a případné mezery vyplnily ozdobné malované porcelánové talířky. Tradiční přeplácánost.

Holič byl svalnatý kluk v mém věku nejasného východoevropského původu. Bůhvíjak vycítil, že jsem neklidný. „Děje se něco?“ zeptal se mě téměř bezvadnou islandštinou, usmál se a přehodil přese mě kadeřnickou pláštěnku o velikosti stanu. Přiznal jsem se mu, že se večer chystám na rande, a on odpověděl: „Aha, tak to je super. Co máte v plánu?“ Když jsem mu prozradil, že jdeme jen na jídlo do Mořského sklípku, prohlásil, že to nepřichází v úvahu. Že musíme mít taky „nějakou aktivitu, jinak to bude nezáživné a trapné. Co takhle zajít nejdřív do divadla, nebo třeba do kina? To byste si měli aspoň o čem povídat“.

Měl naprostou pravdu. Zeptal jsem se, jestli neví o něčem v kině, a on odpověděl, že taková klasika je jít do Bíó Paradís, dávají tam „samé artpvé věci a ženské si pak myslí, že je člověk intelektuál“. Na mobilu jsem si našel, jaké zrovna dávají filmy. Pokud jsme to měli stihnout před rezervací v restauraci, přicházely v úvahu jen dva: jednak Annie Hallová, kterou jsem hned odepsal coby přílišné kliše, a navíc holič poznamenal, že film od nechvalně známého násilníka možná nebude to pravé ořechové, zvláště na prvním rande.

Druhým kandidátem byl oceňovaný snímek slavného rakouského režiséra Ulricha Seidla Ráj: Láska o Rakušance, která vyrazí do Keni hledat lásku. První díl trilogie. Pomyslel jsem si, že jde pravděpodobně o zajímavý umělecký kousek, který bychom pak mohli při večeri sáhodlouze rozebírat, vtipkovat o něm a smát se. Bez dlouhého otálení jsem objednal dvě vstupenku. Karen zprávu o změně plánu uvítala a já jsem cítil, že jsem o něco uvolněnější.

Zatímco mi holič masíroval hlavu, poprosil mě, ať mu ukážu Kareninu fotku. Hned jsem ji dohledal na tinderu. Rozhovor s tím klukem byl velmi příjemný, hlavně proto, že se ho snažil udržet v chodu. Zalichotil mi: „Máte krásně husté a kvalitní vlasy, takové je radost stříhat.“ Poskytl mi dobré rady: „Lásku musíte nechat růst, anebo taky ne, je to jen hra,“ a povzbuzoval mě: „Je to pěkná ženská. Očividně se o sebe stará, i když vlasy by si mohla trochu obarvit, hehe.“

Když mě dostříhal, upravil mi vousy, na vlasy nanesl nějaký krém a účes různě doladil, sundal ze mě pláštěnku. Po celé té proceduře jsem se cítil tak dobře, až mě to trochu vyděsilo. Nezbláznil jsem se? Takhle uvolněný bez požití alkoholu jsem nebyl už hodně dlouho, až se mi zdálo, že mám v hrudníku mimozemšťana. Poté, co jsem za stříhání zaplatil – s ohledem na kvalitu ostudně málo –, sevřel jsem holičovi ruku oběma rukama, zadíval jsem se mu do očí a řekl mu co možná nejupřímněji: „Děkuju.“ Usmál se a energicky mě poplácal po zádech. „Haha, to nestojí za řeč. Brzo přijďte zas a povíte mi, jak to dopadlo!“

To jsem mu slíbil a vydal se do krásného zimního dne o spoustu kil lehčí, než když jsem vcházel do kadeřnictví.

Hodiny zbývající do schůzky jsem využil k výběru nejvhodnějšího oblečení a jeho vyžehlení, naleštil jsem si boty, obarvil obočí a na obličej nanesl líčidlo na sjednocení tónu pleti. Když

jsem stál před zrcadlem v předsíni, zírala na mě nejsebevědomější verze mě samého, jakou jsem kdy viděl. Ať už ten večer dopadne jakkoli, rozhodl jsem se, že je tenhle život plný schůzek pro mě. Konečně jsem pochopil, proč někdo něco takového podstupuje. Vždycky jsem na to pohlížel tak, že je život s někým bezúčelné utrpení a sebetrýznění, ale teď jsem pochopil, že je to hra. Lov.

Najednou dávala komunikace s opačným pohlavím smysl. Bylo možné zvítězit. Slova už nesloužila jen ke šlapání vody, aby neutonula lidská blízkost. Slova představovala kroky směřující k cíli. Pokud zvolíte ta správná, vyhrajete. Někdejší pohrdání zmatečným a bezúčelným slepováním kousků společenské konverzace se teď proměnilo v úctu k těm, kteří jsou v tomto řemesle zbláhli. A i když jsem pořádně nevěděl, co je cílem, tušil jsem, že až to přijde, poznám to.

Do kina jsem dorazil čtvrt hodinu před začátkem filmu, vyzvedl jsem vstupenky a postával venku se skleničkou bílého vína a cigaretou. Tentokrát mi připadalo, že tam mám co pohledávat. Každopádně jsem se necítil jako šašek. Měl jsem se tam s někým sejít. Se ženou. Která se chtěla sejít se mnou. Chystali jsme se do kina. Spolu. Stál jsem nezvykle vzpřímeně a pohyboval se s lehkostí. Sice mě trochu šimralo v břiše, ale absolutní jistota, že všechno dobře dopadne, byla silnější. Kdykoli jsem zvažoval, že bych se zapojil do nějaké společenské situace, chtělo se mi hlavně zvracet. Ale teď žádné zvracení na obzoru nebylo.

Před kinem zastavil černý taxík a na ulici Hverfisgata zablokoval veškerou dopravu v jednom směru. Už jsem se začínal rozčilovat nad taxikářovou drzostí, když z auta vystoupila ona. V tmavém kožichu, s natupírovanými vlasy, na nízkých podpatcích a v tlustých punčochách vystoupila přímo do rozbahněné kaluže, která jí sahala až po kotníky. „Zatraceně,“ zamumlala a cestou ke mně potřásala na každém druhém kroku nohou.

„Ty jsi Eyvindur?“ zeptala se, ještě než došla dost blízko na to, aby mohla zahájit konverzaci, alespoň podle mě. „Jo. Ahoj. Karen?“ Místo odpovědi mi ale položila další otázku. „Ty kouříš?“ To bylo celkem zřejmé. Doutnající důkazní materiál jsem držel mezi ukazováčkem a prostředníčkem. Byla všímavá. Ta otázka byla natolik nezdvořilá, abych pochopil, že se mě nechystá požádat o cigaretu pro sebe. „Jo, to je jenom na uklidnění,“ opáčil jsem s úsměvem. „Je to snad problém?“ „Jo, kouření mi přijde nechutné. Bratr mi umřel na rakovinu plic a tohle je jenom odporný zlovyk.“ No jistě. To nám to hezky začíná. „Hele, tak já to típnu,“ navrhl jsem. „Nepospíšíme si dovnitř? Máme tak deset minut, krásně stíháme jednu skleničku vína.“ V tu chvíli jako by si uvědomila, jak neslušně se uvedla. Lehce svěsila ramena a věnovala mi úsměv.

S bílým vínem v upatlaných skleničkách jsme se posadili na nesourodou dvojici židlí, které pocházely podle všeho z lepšího oddělení charitativního obchodu Dobrý pastýř, a pustili se do představování. Zdálo se mi, že se mi z té náročné situace podařilo hezky vybruslit a odvrátit nepříjemnou konverzaci. Vyjádřil jsem Karen upřímnou soustrast kvůli bratrovi. Souhlasil jsem s ní v otázce kouření a zalhal, že se chystám přestat. Odpověděl jsem jí, že jsem ekonom a momentálně pracuju na volné noze jako investor, a zrovna když jsem zavedl hovor na to, jak zajímavé je být sekretářkou v advokátní kanceláři, začali pouštět do sálu. Mohli jsme se posadit prakticky kdekoli, protože do kina v Reykjavíku se s námi rozhodli jít pouze čtyři další lidé.

V prvních minutách promítání jsem byl ještě pořád unešený z přijatelného začátku schůzky a horečně si gratuloval k vydařené společenské konverzaci, než mi film pořádně pronikl do vědomí. Postarší Rakušanka jede do Afriky. Velmi záhy se však ukáže, že tématem filmu je keňský sexuální trh, podřízený chtivým Evropankám ve středním věku, které do země přilétají za jediným účelem: spát s mladými muži. Prodejnými muži. Prostituty. Jakmile jsem si to uvědomil, a zjevně i Karen, začala mě dobrá nálada opouštět a vystřídal ji starý známý strach.

Sexualita ve filmu se čím dál víc stupňovala. S každou další scénou. Obhroublé starší ženy zmítající se na mladých mužích a chlapcích. Za peníze. Koncentrace graficky názorných scén. Chvějící se nešťastná těla, ekonomická mizérie na pozadí i popředí. Kolonialismus zhmotněný ve zneužívání prodejných chlapců.

Karen se ke mně naklonila a zeptala se, jestli to má být nějaký vtíp. Jestli si z ní dělám legraci. Zvýšila hlas. „Tys věděl, o čem ten film je?“ Někdo na ni sykl „pst“, a tak se otočila a dotyčného šepetem okřikla, ať zmlkne. Řekl jsem, že jsem to nevěděl. Vážně.

Při scéně, kdy si několik starších žen pozve velmi mladého prostituta na hotelový pokoj coby dárek k narozeninám jedné z nich a nechají si od něj udělat striptýz, dotýkají se jeho přirození a všemožně ho ponižují, mi začal tvrdnout penis, Karen popadla svůj kožich a zbytečně nahlas pronesla: „Tohle je příšerná hovadina, odcházím,“ a vyšla ze sálu. Naprosto jsem ji chápal. Atmosféra v kině byla tak nepříjemná, až se mi zdálo, že ji dokážu nahmatat. O několik vteřin později jsem si uvědomil, že v té situaci bude nejlepší vydat se za Karen. Kolébavou chůzí jsem vykrácel ven – shrbený, aby nebylo vidět erekci –, jenže Karen byla pryč.

Rozhlížel jsem se na obě strany Hverfisgaty, ale nebylo po ní ani památky. Chvilí jsem stál před kinem a zvažoval další kroky. Místo uspokojivého závěru se ve mně ozval lakomec. U pultu jsem si koupil další velký sáček pražené kukuřice a kolu a rozhodl jsem se dokoukat film, za jehož sledování jsem koneckonců zaplatil.

Pokračování nebylo o nic lepší. Film byl vlastně od začátku až do konce prosycený smutkem. Po promítání se v sále začala hádat nějaká dvojice a on se zeptal, proč ho vždycky nutí koukat na tak obtížně stravitelné filmy. „Chtěl jsem s tebou strávit romantický večer, ale tohle bylo fakt příšerně náročný! Proč někdy nemůžeme jít na podělaného Mr. Beana nebo tak něco?“ Tehdy jsem vážně soucítil s Karen. Samozřejmě že odešla. Nejspíš jsem nám nemohl vybrat víc ponižující film. Starší ženy toužící po mladších mužích výhradně kvůli jejich tělu. Ten večer jsem byl viníkem já. Zpackal jsem to.

Nad vším tím jsem uvažoval, zatímco jsem scházel po hlavní třídě Laugavegur do Mořského sklípku. „Mám tu objednaný stůl na jméno Eyvindur Guðnýjarson.“ Posadil jsem se a řekl číšníkovi, že moje spolustolovnice už je na cestě. Nečestné chování mi nikdy moc nešlo. Když na stůl donesli jídlo pro dva, zalhal jsem, že moje spolence měla autonehodu. „Panebože! Takže musíte jít?“ To ne. Pak jsem snědl všechno, co bylo na stole, za pohrdavého pohledu číšníka. Mezitím jsem dospěl k poučení večera, že musím vždycky důkladně prozkoumat, jaký film vyberu na další rande. Podobná katastrofa už se nesmí opakovat. Další film Ulricha Seidla nepřichází v úvahu.

Když jsem si lehl do postele, už jsem ten večer nevnímal jako prohru. Překvapilo mě to. Samozřejmě se v průběhu můžou vždycky objevit nějaké zádrhele, ale já jsem na ně

připravený. Nejde o to, na kolik příšerných schůzek ještě půjdu, ale co si z nich můžu odnést, abych dokázal pozměnit svůj přístup. A příště postupovat zase o něco lépe.

Naštěstí jsem svůj sebeobraz nezaložil na svém vztahu s Karen. Nebyl špuntem v odtoku prázdnoty v mém nitru. Prostě jsem se do toho vrhnul po hlavě a snažil se v tom naučit chodit. Věděl jsem, že je to jen začátek. Starších ryb je v rybníku dost. Během toho vnitřního monologu jsem si pomyslel: „Klídek, Casanovo,“ a usmíval jsem se, když do mě zaťal drápy spánek.